

สาระสำคัญของ พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๘๕ และ พระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๘๕ นั้น กำหนดให้จัดตั้ง ธนาคารแห่งประเทศไทยขึ้นเป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่เกี่ยวกับกิจการของธนาคารกลาง โดยรับมอบกิจการของสำนักงานธนาคารชาติไทยมาดำเนินการทั้งหมด พร้อมทั้งรับมอบงานที่เกี่ยวข้องกับธนบัตร ซึ่งเดิมเป็นหน้าที่ของกระทรวงการคลังด้วย ประกอบธุรกิจได้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นต้นไป กำหนดให้มี ๒ ฝ่ายหลัก ดังนี้

ทุนสำรองฝ่ายการธนาคาร

เปรียบเป็นทุนสำรองโอ่งที่ ๒

1. ฝ่ายออกบัตรธนาคาร ทำหน้าที่ในการกิจการเกี่ยวกับธนบัตร โดยรับมอบงานจาก “กองเงินตรา กรมคลัง กระทรวงการคลัง” พร้อมรับมอบ “ทุนสำรอง” ที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๔๗๑ มาเป็น “ทุนสำรองเงินตรา” ในฝ่ายออกบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย
2. ฝ่ายการธนาคาร ทำหน้าที่ในการประกอบธุรกิจประเภทที่พึงเป็นงานธนาคารกลาง โดยรับมอบกิจการของส่วนราชการ “กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง” และ “กรมคลัง กระทรวงการคลัง” บางส่วน

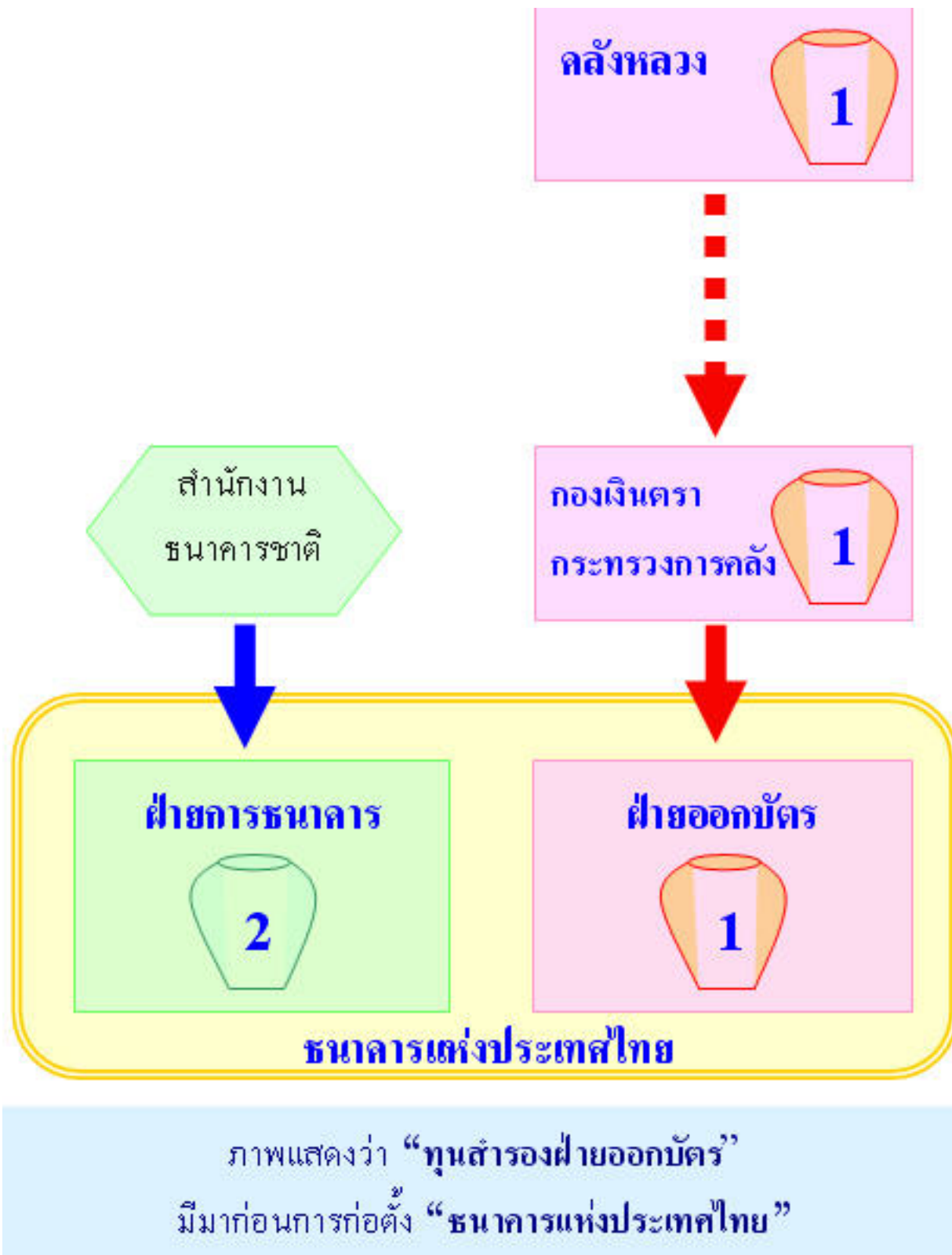
ตั้งทุนสำรองที่ ๒ ฝ่ายการธนาคาร

ผลของกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับนี้ทำให้ประเทศไทยมีทุนสำรองถึง ๒ กอง คือ

๑. ทุนสำรองเดิม เป็นทุนสำรองกองแรก เกิดขึ้นตั้งแต่โบราณกาลที่บูรพมหากษัตริย์ทรงไม่ประมาทในเหตุการณ์บ้านเมือง จึงทรงกันพระราชทรัพย์ในคลังหลวงเก็บสะสมไว้ใช้ในยามคับขัน โดยมีให้ปะปนกับพระราชทรัพย์อื่น ดังเช่นเงินถุงแดงในสมัยรัชกาลที่ ๓, ๔ และ ๕ ต่อมาเมื่อนำเงินถุงแดงออกไปบ้านไถเมือง รัชกาลที่ ๕ ก็ทรงเริ่มต้นเก็บสะสมขึ้นใหม่ตามเจตนารมณ์เดิม และเมื่อเริ่มนำธนบัตรออกใช้ก็ทำให้ “ทุนสำรองเดิม” มีบทบาทหน้าที่เพิ่มขึ้นโดยใช้หนุนหลังธนบัตร ต่อมาเมื่อการค้าขายเจริญก้าวหน้ามีการติดต่อระหว่างประเทศมากขึ้นก็ทรงเพิ่มปริมาณ “ทุนสำรองเดิม” มากยิ่งขึ้นเพื่อรักษาอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินสยามและเงินตราต่างประเทศให้มีเสถียรภาพเป็นที่ยอมรับในสายตาชาวโลก ด้วยเหตุที่ “ทุนสำรองเดิม” นี้ก่อตั้งขึ้นโดยใช้พระราชทรัพย์ของพระมหากษัตริย์ และแยกเก็บรักษาไว้ในคลังหลวงมาโดยตลอด ต่อมาภายหลังเมื่อมีการก่อตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยขึ้นจึงเรียก “ทุนสำรองเดิม” นี้อย่างเป็นทางการว่า “ทุนสำรองเงินตรา” โดยมีฝ่ายออกบัตรทำหน้าที่ดูแลรักษาทุนสำรองและสืบสานเจตนารมณ์เดิมของบูรพมหากษัตริย์ต่อไป

๒. ทุนสำรองฝ่ายการธนาคาร เป็นทุนสำรองกองที่ ๒ ที่เพิ่งเริ่มก่อตั้งขึ้นใหม่พร้อมธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อทำหน้าที่รองรับงานของธนาคารกลางโดยเฉพาะ จึงมีให้นำมาปะปนกับ “ทุนสำรองเดิม”

ภาพแสดงว่า “ทุนสำรองฝ่ายออกบัตร” มีมาก่อนการก่อตั้ง “ธนาคารแห่งประเทศไทย”

ทุนสำรองเดิมนั้นมีหลักการ เจตนารมณ์ การก่อตั้ง ความเป็นมา การเก็บรักษา

ตลอดจนมีกฎเกณฑ์ข้อปฏิบัติตามหลักโบราณราชประเพณีของพระมหากษัตริย์ที่ยาวนาน และเมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย

กฎหมายก็ยังรักษาหลักการและเจตนารมณ์เดิมอย่างเคร่งครัดโดยแยกทุนสำรองนี้ไว้มิให้ปะปนกับทรัพย์สินของอื่นและจำกัดธนาคารแห่งประเทศไทยให้มีสถานะเพียงผู้ดูแลรักษาเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้ทุนสำรองเดิมนี้มีความมั่นคงปลอดภัยเป็นสำคัญ ในขณะที่ทุนสำรองฝ่ายการธนาคารมุ่งหมายเพื่องานธนาคารกลางเพียงอย่างเดียว

ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงมีอำนาจบริหารจัดการได้เต็มที่

การก่อตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยขึ้นนี้ หากรัฐบาลมิได้รับแรงดำเนินการจัดตั้งให้เสร็จทันการ

นโยบายการเงินและการเครดิตของไทยก็อาจต้องเป็นไปตามนโยบายของชนต่างชาติ ซึ่งย่อมจะต้องมีผลร้ายแรงอย่างแน่นอน สำหรับการดำเนินงานเริ่มแรกนั้น

พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าวิวัฒนไชย ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการธนาคารแห่งประเทศไทยพระองค์แรก

และถึงแม้จะดำเนินการก่อตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อรักษาอิสรภาพทางการเงินของประเทศให้แล้วคลาดปลอดภัยได้ในด้านหนึ่งแล้ว

๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐ ๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕ ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘ ๑๐๙ ๑๑๐ ๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐ ๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓ ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖ ๑๒๗ ๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐ ๑๓๑ ๑๓๒ ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘ ๑๓๙ ๑๔๐ ๑๔๑ ๑๔๒ ๑๔๓ ๑๔๔ ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗ ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐ ๑๕๑ ๑๕๒ ๑๕๓ ๑๕๔ ๑๕๕ ๑๕๖ ๑๕๗ ๑๕๘ ๑๕๙ ๑๖๐ ๑๖๑ ๑๖๒ ๑๖๓ ๑๖๔ ๑๖๕ ๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘ ๑๖๙ ๑๗๐ ๑๗๑ ๑๗๒ ๑๗๓ ๑๗๔ ๑๗๕ ๑๗๖ ๑๗๗ ๑๗๘ ๑๗๙ ๑๘๐ ๑๘๑ ๑๘๒ ๑๘๓ ๑๘๔ ๑๘๕ ๑๘๖ ๑๘๗ ๑๘๘ ๑๘๙ ๑๙๐ ๑๙๑ ๑๙๒ ๑๙๓ ๑๙๔ ๑๙๕ ๑๙๖ ๑๙๗ ๑๙๘ ๑๙๙ ๒๐๐ ๒๐๑ ๒๐๒ ๒๐๓ ๒๐๔ ๒๐๕ ๒๐๖ ๒๐๗ ๒๐๘ ๒๐๙ ๒๑๐ ๒๑๑ ๒๑๒ ๒๑๓ ๒๑๔ ๒๑๕ ๒๑๖ ๒๑๗ ๒๑๘ ๒๑๙ ๒๒๐ ๒๒๑ ๒๒๒ ๒๒๓ ๒๒๔ ๒๒๕ ๒๒๖ ๒๒๗ ๒๒๘ ๒๒๙ ๒๓๐ ๒๓๑ ๒๓๒ ๒๓๓ ๒๓๔ ๒๓๕ ๒๓๖ ๒๓๗ ๒๓๘ ๒๓๙ ๒๔๐ ๒๔๑ ๒๔๒ ๒๔๓ ๒๔๔ ๒๔๕ ๒๔๖ ๒๔๗ ๒๔๘ ๒๔๙ ๒๕๐ ๒๕๑ ๒๕๒ ๒๕๓ ๒๕๔ ๒๕๕ ๒๕๖ ๒๕๗ ๒๕๘ ๒๕๙ ๒๖๐ ๒๖๑ ๒๖๒ ๒๖๓ ๒๖๔ ๒๖๕ ๒๖๖ ๒๖๗ ๒๖๘ ๒๖๙ ๒๗๐ ๒๗๑ ๒๗๒ ๒๗๓ ๒๗๔ ๒๗๕ ๒๗๖ ๒๗๗ ๒๗๘ ๒๗๙ ๒๘๐ ๒๘๑ ๒๘๒ ๒๘๓ ๒๘๔ ๒๘๕ ๒๘๖ ๒๘๗ ๒๘๘ ๒๘๙ ๒๙๐ ๒๙๑ ๒๙๒ ๒๙๓ ๒๙๔ ๒๙๕ ๒๙๖ ๒๙๗ ๒๙๘ ๒๙๙ ๓๐๐ ๓๐๑ ๓๐๒ ๓๐๓ ๓๐๔ ๓๐๕ ๓๐๖ ๓๐๗ ๓๐๘ ๓๐๙ ๓๑๐ ๓๑๑ ๓๑๒ ๓๑๓ ๓๑๔ ๓๑๕ ๓๑๖ ๓๑๗ ๓๑๘ ๓๑๙ ๓๒๐ ๓๒๑ ๓๒๒ ๓๒๓ ๓๒๔ ๓๒๕ ๓๒๖ ๓๒๗ ๓๒๘ ๓๒๙ ๓๓๐ ๓๓๑ ๓๓๒ ๓๓๓ ๓๓๔ ๓๓๕ ๓๓๖ ๓๓๗ ๓๓๘ ๓๓๙ ๓๔๐ ๓๔๑ ๓๔๒ ๓๔๓ ๓๔๔ ๓๔๕ ๓๔๖ ๓๔๗ ๓๔๘ ๓๔๙ ๓๕๐ ๓๕๑ ๓๕๒ ๓๕๓ ๓๕๔ ๓๕๕ ๓๕๖ ๓๕๗ ๓๕๘ ๓๕๙ ๓๖๐ ๓๖๑ ๓๖๒ ๓๖๓ ๓๖๔ ๓๖๕ ๓๖๖ ๓๖๗ ๓๖๘ ๓๖๙ ๓๗๐ ๓๗๑ ๓๗๒ ๓๗๓ ๓๗๔ ๓๗๕ ๓๗๖ ๓๗๗ ๓๗๘ ๓๗๙ ๓๘๐ ๓๘๑ ๓๘๒ ๓๘๓ ๓๘๔ ๓๘๕ ๓๘๖ ๓๘๗ ๓๘๘ ๓๘๙ ๓๙๐ ๓๙๑ ๓๙๒ ๓๙๓ ๓๙๔ ๓๙๕ ๓๙๖ ๓๙๗ ๓๙๘ ๓๙๙ ๔๐๐ ๔๐๑ ๔๐๒ ๔๐๓ ๔๐๔ ๔๐๕ ๔๐๖ ๔๐๗ ๔๐๘ ๔๐๙ ๔๑๐ ๔๑๑ ๔๑๒ ๔๑๓ ๔๑๔ ๔๑๕ ๔๑๖ ๔๑๗ ๔๑๘ ๔๑๙ ๔๒๐ ๔๒๑ ๔๒๒ ๔๒๓ ๔๒๔ ๔๒๕ ๔๒๖ ๔๒๗ ๔๒๘ ๔๒๙ ๔๓๐ ๔๓๑ ๔๓๒ ๔๓๓ ๔๓๔ ๔๓๕ ๔๓๖ ๔๓๗ ๔๓๘ ๔๓๙ ๔๔๐ ๔๔๑ ๔๔๒ ๔๔๓ ๔๔๔ ๔๔๕ ๔๔๖ ๔๔๗ ๔๔๘ ๔๔๙ ๔๕๐ ๔๕๑ ๔๕๒ ๔๕๓ ๔๕๔ ๔๕๕ ๔๕๖ ๔๕๗ ๔๕๘ ๔๕๙ ๔๖๐ ๔๖๑ ๔๖๒ ๔๖๓ ๔๖๔ ๔๖๕ ๔๖๖ ๔๖๗ ๔๖๘ ๔๖๙ ๔๗๐ ๔๗๑ ๔๗๒ ๔๗๓ ๔๗๔ ๔๗๕ ๔๗๖ ๔๗๗ ๔๗๘ ๔๗๙ ๔๘๐ ๔๘๑ ๔๘๒ ๔๘๓ ๔๘๔ ๔๘๕ ๔๘๖ ๔๘๗ ๔๘๘ ๔๘๙ ๔๙๐ ๔๙๑ ๔๙๒ ๔๙๓ ๔๙๔ ๔๙๕ ๔๙๖ ๔๙๗ ๔๙๘ ๔๙๙ ๕๐๐ ๕๐๑ ๕๐๒ ๕๐๓ ๕๐๔ ๕๐๕ ๕๐๖ ๕๐๗ ๕๐๘ ๕๐๙ ๕๑๐ ๕๑๑ ๕๑๒ ๕๑๓ ๕๑๔ ๕๑๕ ๕๑๖ ๕๑๗ ๕๑๘ ๕๑๙ ๕๒๐ ๕๒๑ ๕๒๒ ๕๒๓ ๕๒๔ ๕๒๕ ๕๒๖ ๕๒๗ ๕๒๘ ๕๒๙ ๕๓๐ ๕๓๑ ๕๓๒ ๕๓๓ ๕๓๔ ๕๓๕ ๕๓๖ ๕๓๗ ๕๓๘ ๕๓๙ ๕๔๐ ๕๔๑ ๕๔๒ ๕๔๓ ๕๔๔ ๕๔๕ ๕๔๖ ๕๔๗ ๕๔๘ ๕๔๙ ๕๕๐ ๕๕๑ ๕๕๒ ๕๕๓ ๕๕๔ ๕๕๕ ๕๕๖ ๕๕๗ ๕๕๘ ๕๕๙ ๕๖๐ ๕๖๑ ๕๖๒ ๕๖๓ ๕๖๔ ๕๖๕ ๕๖๖ ๕๖๗ ๕๖๘ ๕๖๙ ๕๗๐ ๕๗๑ ๕๗๒ ๕๗๓ ๕๗๔ ๕๗๕ ๕๗๖ ๕๗๗ ๕๗๘ ๕๗๙ ๕๘๐ ๕๘๑ ๕๘๒ ๕๘๓ ๕๘๔ ๕๘๕ ๕๘๖ ๕๘๗ ๕๘๘ ๕๘๙ ๕๙๐ ๕๙๑ ๕๙๒ ๕๙๓ ๕๙๔ ๕๙๕ ๕๙๖ ๕๙๗ ๕๙๘ ๕๙๙ ๖๐๐ ๖๐๑ ๖๐๒ ๖๐๓ ๖๐๔ ๖๐๕ ๖๐๖ ๖๐๗ ๖๐๘ ๖๐๙ ๖๑๐ ๖๑๑ ๖๑๒ ๖๑๓ ๖๑๔ ๖๑๕ ๖๑๖ ๖๑๗ ๖๑๘ ๖๑๙ ๖๒๐ ๖๒๑ ๖๒๒ ๖๒๓ ๖๒๔ ๖๒๕ ๖๒๖ ๖๒๗ ๖๒๘ ๖๒๙ ๖๓๐ ๖๓๑ ๖๓๒ ๖๓๓ ๖๓๔ ๖๓๕ ๖๓๖ ๖๓๗ ๖๓๘ ๖๓๙ ๖๔๐ ๖๔๑ ๖๔๒ ๖๔๓ ๖๔๔ ๖๔๕ ๖๔๖ ๖๔๗ ๖๔๘ ๖๔๙ ๖๕๐ ๖๕๑ ๖๕๒ ๖๕๓ ๖๕๔ ๖๕๕ ๖๕๖ ๖๕๗ ๖๕๘ ๖๕๙ ๖๖๐ ๖๖๑ ๖๖๒ ๖๖๓ ๖๖๔ ๖๖๕ ๖๖๖ ๖๖๗ ๖๖๘ ๖๖๙ ๖๗๐ ๖๗๑ ๖๗๒ ๖๗๓ ๖๗๔ ๖๗๕ ๖๗๖ ๖๗๗ ๖๗๘ ๖๗๙ ๖๘๐ ๖๘๑ ๖๘๒ ๖๘๓ ๖๘๔ ๖๘๕ ๖๘๖ ๖๘๗ ๖๘๘ ๖๘๙ ๖๙๐ ๖๙๑ ๖๙๒ ๖๙๓ ๖๙๔ ๖๙๕ ๖๙๖ ๖๙๗ ๖๙๘ ๖๙๙ ๗๐๐ ๗๐๑ ๗๐๒ ๗๐๓ ๗๐๔ ๗๐๕ ๗๐๖ ๗๐๗ ๗๐๘ ๗๐๙ ๗๑๐ ๗๑๑ ๗๑๒ ๗๑๓ ๗๑๔ ๗๑๕ ๗๑๖ ๗๑๗ ๗๑๘ ๗๑๙ ๗๒๐ ๗๒๑ ๗๒๒ ๗๒๓ ๗๒๔ ๗๒๕ ๗๒๖ ๗๒๗ ๗๒๘ ๗๒๙ ๗๓๐ ๗๓๑ ๗๓๒ ๗๓๓ ๗๓๔ ๗๓๕ ๗๓๖ ๗๓๗ ๗๓๘ ๗๓๙ ๗๔๐ ๗๔๑ ๗๔๒ ๗๔๓ ๗๔๔ ๗๔๕ ๗๔๖ ๗๔๗ ๗๔๘ ๗๔๙ ๗๕๐ ๗๕๑ ๗๕๒ ๗๕๓ ๗๕๔ ๗๕๕ ๗๕๖ ๗๕๗ ๗๕๘ ๗๕๙ ๗๖๐ ๗๖๑ ๗๖๒ ๗๖๓ ๗๖๔ ๗๖๕ ๗๖๖ ๗๖๗ ๗๖๘ ๗๖๙ ๗๗๐ ๗๗๑ ๗๗๒ ๗๗๓ ๗๗๔ ๗๗๕ ๗๗๖ ๗๗๗ ๗๗๘ ๗๗๙ ๗๘๐ ๗๘๑ ๗๘๒ ๗๘๓ ๗๘๔ ๗๘๕ ๗๘๖ ๗๘๗ ๗๘๘ ๗๘๙ ๗๙๐ ๗๙๑ ๗๙๒ ๗๙๓ ๗๙๔ ๗๙๕ ๗๙๖ ๗๙๗ ๗๙๘ ๗๙๙ ๘๐๐ ๘๐๑ ๘๐๒ ๘๐๓ ๘๐๔ ๘๐๕ ๘๐๖ ๘๐๗ ๘๐๘ ๘๐๙ ๘๑๐ ๘๑๑ ๘๑๒ ๘๑๓ ๘๑๔ ๘๑๕ ๘๑๖ ๘๑๗ ๘๑๘ ๘๑๙ ๘๒๐ ๘๒๑ ๘๒๒ ๘๒๓ ๘๒๔ ๘๒๕ ๘๒๖ ๘๒๗ ๘๒๘ ๘๒๙ ๘๓๐ ๘๓๑ ๘๓๒ ๘๓๓ ๘๓๔ ๘๓๕ ๘๓๖ ๘๓๗ ๘๓๘ ๘๓๙ ๘๔๐ ๘๔๑ ๘๔๒ ๘๔๓ ๘๔๔ ๘๔๕ ๘๔๖ ๘๔๗ ๘๔๘ ๘๔๙ ๘๕๐ ๘๕๑ ๘๕๒ ๘๕๓ ๘๕๔ ๘๕๕ ๘๕๖ ๘๕๗ ๘๕๘ ๘๕๙ ๘๖๐ ๘๖๑ ๘๖๒ ๘๖๓ ๘๖๔ ๘๖๕ ๘๖๖ ๘๖๗ ๘๖๘ ๘๖๙ ๘๗๐ ๘๗๑ ๘๗๒ ๘๗๓ ๘๗๔ ๘๗๕ ๘๗๖ ๘๗๗ ๘๗๘ ๘๗๙ ๘๘๐ ๘๘๑ ๘๘๒ ๘๘๓ ๘๘๔ ๘๘๕ ๘๘๖ ๘๘๗ ๘๘๘ ๘๘๙ ๘๙๐ ๘๙๑ ๘๙๒ ๘๙๓ ๘๙๔ ๘๙๕ ๘๙๖ ๘๙๗ ๘๙๘ ๘๙๙ ๙๐๐ ๙๐๑ ๙๐๒ ๙๐๓ ๙๐๔ ๙๐๕ ๙๐๖ ๙๐๗ ๙๐๘ ๙๐๙ ๙๑๐ ๙๑๑ ๙๑๒ ๙๑๓ ๙๑๔ ๙๑๕ ๙๑๖ ๙๑๗ ๙๑๘ ๙๑๙ ๙๒๐ ๙๒๑ ๙๒๒ ๙๒๓ ๙๒๔ ๙๒๕ ๙๒๖ ๙๒๗ ๙๒๘ ๙๒๙ ๙๓๐ ๙๓๑ ๙๓๒ ๙๓๓ ๙๓๔ ๙๓๕ ๙๓๖ ๙๓๗ ๙๓๘ ๙๓๙ ๙๔๐ ๙๔๑ ๙๔๒ ๙๔๓ ๙๔๔ ๙๔๕ ๙๔๖ ๙๔๗ ๙๔๘ ๙๔๙ ๙๕๐ ๙๕๑ ๙๕๒ ๙๕๓ ๙๕๔ ๙๕๕ ๙๕๖ ๙๕๗ ๙๕๘ ๙๕๙ ๙๖๐ ๙๖๑ ๙๖๒ ๙๖๓ ๙๖๔ ๙๖๕ ๙๖๖ ๙๖๗ ๙๖๘ ๙๖๙ ๙๗๐ ๙๗๑ ๙๗๒ ๙๗๓ ๙๗๔ ๙๗๕ ๙๗๖ ๙๗๗ ๙๗๘ ๙๗๙ ๙๘๐ ๙๘๑ ๙๘๒ ๙๘๓ ๙๘๔ ๙๘๕ ๙๘๖ ๙๘๗ ๙๘๘ ๙๘๙ ๙๙๐ ๙๙๑ ๙๙๒ ๙๙๓ ๙๙๔ ๙๙๕ ๙๙๖ ๙๙๗ ๙๙๘ ๙๙๙ ๑๐๐๐

Thomas De La Rue เป็นอันต้องยุติลง

เนื่องจากประเทศอังกฤษเป็นคู่สงครามกับญี่ปุ่น และเมื่อจำนวนธนบัตรเริ่มขาดแคลนเพราะประชาชนและกองทหารญี่ปุ่นมีความต้องการใช้ธนบัตรเพิ่มสูงขึ้น
รัฐบาลจึงขอให้ทางการญี่ปุ่นช่วยจัดพิมพ์โดยมอบให้ บริษัท Mitsui Bussan Kaisha เป็นตัวแทนดำเนินการติดต่อกับโรงพิมพ์ธนบัตรของรัฐบาลญี่ปุ่นให้เป็นผู้จัดพิมพ์
เรียกว่า “ธนบัตรแบบ ๕”

ในช่วงนี้การจัดพิมพ์ข้อความในธนบัตรจำเป็นต้องแก้ไขอย่างกะทันหัน
โดยจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยที่สะกดตัวอักษรแบบใหม่แตกต่างไปจากรากศัพท์ภาษาไทยที่ถูกต้อง เช่น **รัฐบาลไทย** ธนบัตรเป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

ทางญี่ปุ่นแจ้งให้ทางนายกรัฐมนตรีทราบว่า ภาษาไทยเรียนยากเพราะมีพยัญชนะและสระมากมายเหลือเกิน จึงเห็นว่าควรใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาราชการแทน
นายกรัฐมนตรีได้หาทางออกโดยการตอบเลี่ยงไปว่า ไทยเรามีหนังสือเป็น ๒ ชุด ชุดหนึ่งใช้ในราชการ ซึ่งเรียนยากหน่อย

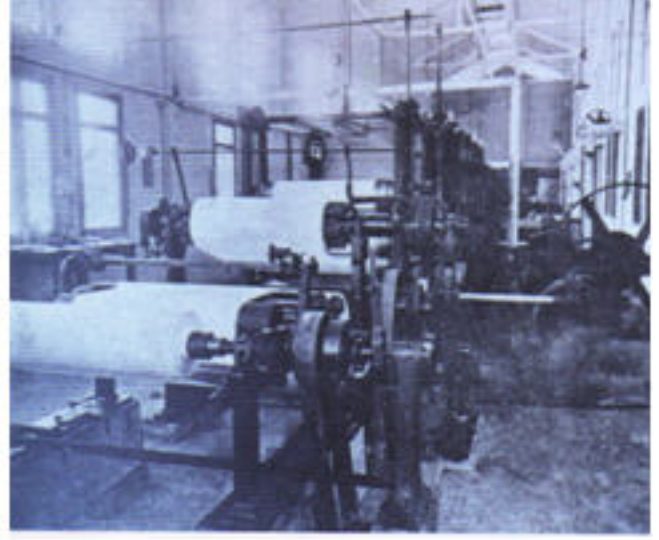
(บน) ตัวอย่าง **ธนบัตรแบบ ๕ รุ่น ๑**
ประกาศออกใช้ ๑๐ กรกฎาคม ๒๔๘๕

(ขวา) ตัวอย่าง **ธนบัตรแบบ ๕ รุ่น ๑**
ประกาศออกใช้ ๒๐ ตุลาคม ๒๔๘๖
เปลี่ยนจาก “รัฐบาลไทย” เป็น “รับบาลไทย”

ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงต้องรีบแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในเรื่องนี้เป็นการด่วน โดยประกาศใช้เป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ให้งดใช้สระ ๕ ตัว และงดใช้พยัญชนะ ๑๓ ตัว อย่างไรก็ตาม มีการใช้อยู่เพียงสองปีเศษ ก็ยกเลิกกลับไปใช้การเขียนภาษาไทยอย่างเดิม

การแก้ปัญหาอีกเรื่องหนึ่งในยามที่สงครามทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นเป็นลำดับจนสถานการณ์ไม่เป็นที่น่าไว้วางใจนั้น รัฐบาลเห็นว่า หากประเทศญี่ปุ่นซึ่งในขณะนั้นเป็นผู้จัดพิมพ์ธนบัตรให้รัฐบาลไทยไม่สามารถขนส่งธนบัตรเข้ามาภายในประเทศได้ ก็จะทำให้ประเทศไทยขาดแคลนธนบัตรออกใช้ และจะต้องตกอยู่ในฐานะที่ลำบากเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น รัฐบาลจึงได้ตัดสินใจพิมพ์ธนบัตรขึ้นเอง โดยใช้วัสดุดิบที่พึ่งหาได้ในประเทศ และให้ กรมแผนที่ทหารบก กรมอุทกศาสตร์ กรมทางหลวง กรมรถไฟ และโรงพิมพ์เอกชนบางแห่งเป็นผู้พิมพ์ และถึงแม้การพิมพ์จะมีคุณภาพต่ำและมีการปลอมแปลงมาก

(ซ้าย) โรงงานกระดาษไทย จังหวัดกาญจนบุรี เป็นอีกแห่งที่ใช้ผลิตกระดาษสำหรับพิมพ์ธนบัตร
(ขวา) เครื่องจักรทำกระดาษภายในโรงงาน